

УДК 582.282:502.7(477-924.52)

НОВІ ВІДОМОСТІ ПРО ГРИБИ МАРМАРОСЬКОГО МАСИВУ КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

О.Ю. Акулов

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна,
м. Харків, Україна

Акулов О.Ю. **Нові відомості про гриби Мармароського масиву Карпатського біосферного заповідника.** Наведено дані про 57 видів грибів з території Мармароського масиву Карпатського біосферного заповідника. З них на особливу увагу заслуговують види *Byssostilbe stilbigera* (Berk. et Broome) Petch, *Capitotricha rubi* (Bres.) Baral, *Cladosporium exobasidii* var. *exobasidii* Jaap, *Cryptadelphia abietis* Réblová et Seifert, *Dendrostilbella mycophila* (Pers.) Seifert, *Exobasidium rhododendri* (Fuckel) C.E. Cramer, *Melaspileella proximella* (Nylander) Ertz et Diederich, *Phellinus viticola* (Schwein. in Fr.) Donk, *Pyricularia luzulae* Ondrej та *Sarea difformis* (Fr.) Fr. Kuntze які вперше зареєстровані в Україні або є відомими за поодинокими знахідками.

Akulov O.Yu. **New data about fungi of Marmarosh massif of the Carpathian biosphere reserve.** New data about 57 species of fungi from Marmarosh massif of the Carpathian Biosphere Reserve are presented. Among them the most interesting findings are *Byssostilbe stilbigera* (Berk. et Broome) Petch, *Capitotricha rubi* (Bres.) Baral, *Cladosporium exobasidii* var. *exobasidii* Jaap, *Cryptadelphia abietis* Réblová et Seifert, *Dendrostilbella mycophila* (Pers.) Seifert, *Exobasidium rhododendri* (Fuckel) C.E. Cramer, *Melaspileella proximella* (Nylander) Ertz et Diederich, *Phellinus viticola* (Schwein. in Fr.) Donk, *Pyricularia luzulae* Ondrej and *Sarea difformis* (Fr.) Fr. Kuntze which are registered in Ukraine for the first time or are known from sporadic finds.

Карпати є одним з найбільших осередків мікорізноманіття в Україні, але ступінь дослідження різних територій регіону залишається вкрай нерівномірним. До числа найменш вивчених мікологами районів Українських Карпат належить Мармароський масив, що межує з Румунією;

(Біорізноманіття, 1997). Цей масив увійшов до складу Карпатського біосферного заповідника лише у 1990 р. (Гамор та ін., 2012) і зараз підпорядкований двом ПНДВ – Мармароському та Трибушанському.

Інтенсивне вивчення різноманіття грибів Мармароського масиву у 1930-ті рр. проводив чеський міколог Альберт Пілат, результати якого були узагальнені у фундаментальній праці «*Numenomycetes Carpatorum orientarium*» (Pilát, 1940). Основна увага в роботі А. Пілата приділялася базидієвим макроміцетам, тому решта таксономічних груп грибів Мармароського масиву дотепер залишається майже недослідженими.

Починаючи з 2010 р. до вивчення різноманіття та екологічних особливостей грибів Українських Карпат долучилися біологи Харківського Національного університету ім. В.Н. Каразіна. Наведений нижче список видів є результатом часткової обробки матеріалів, що були зібрані в період з 7 по 10 серпня 2016 р.

Дослідженнями були охоплені чотири ділянки в межах Мармароського масиву. Перша ділянка охоплює ялинові ліси біля полонини Струнгі (далі у тексті – локалітет [1]). Друга ділянка являє собою ялиновий праліс біля полонини Лисича. Саме там у 1930-ті рр. була розміщена стаціонарна пробна ділянка чеського ботаніка А. Златніка (локалітет [2]). Третя ділянка охоплює криволісся та високогірні луки на схилах гори Піп Іван Мармароський (локалітет [3]). Четверта ділянка охоплює старовірові ялинові ліси на схилі гори Петрос Мармароський (локалітет [4]).

Ідентифікація зразків проводилася на базі кафедри мікології та фітоімунології Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна з використанням світлової мікроскопії. Зібрана колекція зберігається в мікологічному гербарії CWU (Мус). Назви грибних таксонів та прізвища авторів подано за номенклатурною базою даних Index Fungorum, а видові назви рослин узгоджені із довідником «*Vascular plants of Ukraine. A nomenclatural checklist*».

ВІДДІЛ BASIDIOMYCOTA Bold ex R. T. Moore

ПІДВІДДІЛ PUCCINIOMYCOTINA R. Bauer et al.

КЛАС PUCCINIOMYCETES R. Bauer et al.

Порядок PUCCINIALES Clem. et Shear

Родина Coleosporiaceae Dietel

Coleosporium tussilaginis (Pers.) Lév. (= *Coleosporium campanulae* (Pers.)

Tul.) – на живих листках *Campanula polymorpha* Witas. [3].

Родина Pucciniaceae Chevall.

Gymnosporangium cornutum Arthur ex F. Kern – на живих листках
Sorbus aucuparia L. мп1 [2,4].

Puccinia acetosae Barclay – на живих листках *Rumex spp.* [1,2].

ПІДВІДДІЛ USTILAGINOMYCOTINA R. Bauer, Begerow, J.P. Samp., M. Weiss et Oberw.

КЛАС EXOBASIDIOMYCETES Begerow, M. Stoll, R. Bauer

ПОРЯДОК EXOBASIDIALES Henn.

Родина Exobasidiaceae J. Schröt.

Exobasidium rhododendri (Fuckel) C.E. Cramer – на живих листках
Rhododendron kotschyi Simonk. [3].

ПІДВІДДІЛ AGARICOMYCOTINA R. Bauer et al.

КЛАС TREMELLOMYCETES Hibbett, Matheny et Binder

ПОРЯДОК TREMELLALES Fr., emend. Rea

Родина Exidiaceae R.T. Moore

Exidia pithya Fr. – на деревині *Picea abies* (L.) Karst. [1,2,4].

Pseudohydnum gelatinosum (Scop.) P. Karst. – на деревині *Picea abies* (L.) Karst. [1]

КЛАС DACRYOMYCETOMYCETES

Hibbett, Matheny, Binder et M. Weiß

ПОРЯДОК DACRYOMYCETALES Henn., in Engler et Prantl

Родина Dacrymycetaceae J. Schröt.

Calocera cornea (Batsch) Fr. – на деревині та детриті *Picea abies* (L.) Karst. [2].

Calocera viscosa (Pers.) Fr. – на опаді та деревині у хвойному лісі [1,2]

Dacrymyces stillatus Nees (= *D. deliquescens* (Bull.) Duby) – на повалених стовбурах *Picea abies* (L.) Karst. [1,2,4].

КЛАС AGARICOMYCETES Matheny, Hibbett et Binder

ПІДКЛАС AGARICOMYCETIDAE (Fr.) Parm.

ПОРЯДОК AGARICALES Underw.

Родина Mucenaceae Roze

Panellus mitis (Pers.) Singer – на деревині *Picea abies* (L.) Karst. [2].

ПОРЯДОК GLOEOPHYLLALES Thorn.

Родина Gloeophyllaceae Jülich

Gloeophyllum odoratum (Wulfen) Imazeki – на повалених стовбурах
Picea abies (L.) Karst. [1].

Gloeophyllum sepiarium (Wulfen: Fr.) P. Karst. – на повалених стовбурах *Picea abies* (L.) Karst. [1,4].

ПОРЯДОК THELEPHORALES Corner ex Oberw.

Родина Thelephoraceae Chevall.

Thelephora terrestris Ehrh.

ПІДКЛАС RUSSULOMYCETIDAE Hibbett

ПОРЯДОК RUSSULALES Kreisel ex P.M. Kirk, P.F. Cannon et J.C. David

Родина Bondarzewiaceae Kotl. et Pouzar

Heterobasidion parviporum Niemelä et Korhonen – біля основи на поваленому стовбурі *Picea abies* (L.) Karst. [4].

Родина Hericiaceae Donk

Hericium coralloides (Scop. : Fr.) Pers. – на поваленому стовбурі *Picea abies* (L.) Karst. [1].

Родина Peniophoraceae Lotsy

Peniophora aurantiaca (Bres.) Höhn. et Litsch. – на гілках *Alnus viridis* (Chaix) DC. [1,3].

Родина Stereaceae Pilát

Aleurodiscus amorphus (Pers.) J. Schröt. – на гілках *Picea abies* (L.) Karst., що нещодавно всохли [4].

Stereum sanguinolentum (Alb. et Schwein.) Fr. – на повалених стовбурах та гілках *Picea abies* (L.) Karst. [2].

ПІДКЛАС CANTHARELLOMYCETIDAE Hibbett 2005

ПОРЯДОК CANTHARELLALES Gäum.

Родина Clavulinaceae Donk

Clavulina cristata (Holmsk.) J. Schröt. – на підстилці у ялиновому лісі [2].

Родина Hydnnaceae Chevall.

Hydnum repandum L. – на ґрунті в ялиновому пралісі [2].

ПІДКЛАС HYMENOSCHAETOMYCETIDAE Vizzini

ПОРЯДОК HYMENOSCHAETALES Oberw.

Родина Hymenochaetaceae Imazeki et Toki

Phellinus viticola (Schwein. in Fr.) Donk – на гілках *Picea abies* (L.) Karst. [2,4].

ПІДКЛАС PORIOMYCETIDAE Vizzini

ПОРЯДОК POLYPORALES Gäum.

Родина Fomitopsidaceae Jülich

Fomitopsis pinicola (Sw.) P. Karst. – на сухостійних та повалених стовбурах *Picea abies* (L.) Karst. [1,2,4].

Climacocystis borealis (Fr.) Kotl. et Pouzar – у комлевій частині живих стовбурів *Picea abies* (L.) Karst. [1,2].

Ischnoderma benzoinum (Wahlenb.) P. Karst. – на поваленому стовбурі *Picea abies* (L.) Karst. [2].

Родина Polyporaceae Fr. ex Corda

Trichaptum abietinum (Dicks.) Ryvarden – на повалених стовбурах *Picea abies* (L.) Karst. [1,2].

ВІДДІЛ ASCOMYCOTA Bold ex Caval.-Sm.

ПІДВІДДІЛ PEZIZOMYCOTINA O.E. Erikss. et Winka

КЛАС ARTHONIOMYCETES O.E. Erikss. et Winka

ПІДКЛАС ARTHONIOMYCETIDAE O.E. Erikss. et Winka

ПОРЯДОК ARTHONIALES Henssen ex D. Hawksw. et O.E. Erikss.

Родина Melaspileaceae Walt. Watson

Melaspileella proximella (Nylander) Ertz et Diederich (= *Buellia proximella* (Nyl.) Rabenh.) – на сухих гілочках *Juniperus communis* subsp. *alpina* [3].

КЛАС LECANOROMYCETES Eriksson et Winka

ПОРЯДОК LECANORALES Nannf.

Родина Agyriaceae Corda

Sarea difformis (Fr.) Fr. Kuntze – на смолі на живому стовбурі *Picea abies* (L.) Karst. [1].

КЛАС LEOTIOMYCETES Eriksson et Winka

ПОРЯДОК HELOTIALES Nannf.

Родина Hyaloscyphaceae Nannf.

Capitotricha rubi (Bres.) Baral – на сухих стеблах *Rubus* sp. [4].

ПОРЯДОК RHYTISMATALES M.E. Barr ex Minter

Родина Rhytismataceae Chevall.

Lophodermium pinastri (Schrad.) Chevall. – на всихаючих хвоїнках *Pinus mugo* Turra [1,3].

Propolis rhodoleuca (Sommerf.) Fr. – на знекореній деревині *Picea abies* (L.) Karst. [2].

Rhytisma punctatum (Pers. : Fr.) Fr. (у стадії анаморфи *Melasmia punctata* Sacc. et Roum.) – на листях *Acer pseudoplatanus* L. [4].

Tryblidiopsis pinastri (Pers.) P. Karst. – на тоненьких засохлих гілочках *Picea abies* (L.) Karst. [2].

КЛАС PEZIZOMYCETES O.E. Erikss. et Winka

ПОРЯДОК PEZIZALES J. Schröt in Engler et Prantl

Родина Pezizaceae Dumort

Peziza badia Pers. – на ґрунті в ялиновому лісі [1,4].

Родина Pyronemataceae Corda

Pyronema domesticum (Sow.) Sacc. – на старому вогнищі [3].

КЛАС SORDARIOMYCETES O.E. Erikss. et Winka

ПІДКЛАС HYPOCREOMYCETIDAE O. E. Erikss. et Winka

ПОРЯДОК HYPOCREALES Lindau, in Engler et Prantl

Родина Clavicipitaceae Lowen

Neobarya parasitica (Fuckel) Lowen в стадії анаморфи – на перитеціях *B. moriformis* var. *latispora* Colett et J.C. Krug на деревині *Picea abies* (L.) H. Karst. [1].

Родина Hypocreaceae De Not.

Hypocrea pulvinata Fuckel + анаморфа *Acremonium*-подібна *Trichoderma lacteum* Bissett – на плодових тілах *Fomitopsis pinicola* (Sw.) P. Karst. на повалених стовбурах *Picea abies* (L.) Karst. [1,2,4].

Hypomyces chrysospermus Tul. et C. Tul. в стадії анаморфи *Sepedonium chrysospermum* (Bull.) Fr. – на плодових тілах болетових грибів: *Boletus edulis* Bull. ex Fr., *B. erythropus* Pers., *Xerocomus badius* (Fr.) E.-J. Gilbert [1,2,4].

Hypomyces ochraceus (Pers.) Tul. et C. Tul. в стадії анаморфи *Cladobotryum verticillatum* (Link) S. Hughes – на плодовому тілі *Lactarius* sp. в ялиновому лісі [1].

Родина Nectriaceae Tul. et C. Tul.

Pseudonectria tilachlidii W. Gams в стадії анаморфи *Tilachlidium brachiatum* (Batsch) Petch – на плодових тілах cf. *Chrysomphalina chrysophylla* (Fr.) Clémenton в ялиновому лісі [4].

Родина Ophiocordycipitaceae G.H. Sung, J.M. Sung, Nywel-Jones et Spatafora

Byssostilbe stilbigera (Berk. et Broome) Petch в стадії анаморфи *Stilbella ovalispora* (A.L. Sm.) Ing (= *Polycephalomyces tomentosus* (Schrad.) Seifert) – на плодових тілах міксоміцета [3].

ПОРЯДОК MELANOSPORALES N. Zhang et M. Blackw.

Родина Ceratostomataceae G. Winter

Melanospora lagenaria (Pers.) Fuckel – на плодовому тілі *Hypocrea pulvinata* Fuckel разом з *Hypocrea pulvinata* Fuckel [2,4].

ПІДКЛАС SORDARIOMYCETIDAE O.E. Erikss. et Winka

Порядок DIAPORTHALES Nannf.

Родина Melanconidaceae G. Winter

Pseudovalsella thelebola (Fr.) Höhn. (= *Melanconis thelebola* (Fr.) Sacc.) – на сухих гілках *Alnus viridis* (Chaix) D.C. [1].

Родина Valsaceae Tul. et C. Tul.

Valsa abietis Fr. в стадії анаморфи *Cytospora abietis* Sacc. – на сухих гілочках *Picea abies* (L.) Karst., ще прикріплених до стовбура [4].

Fam. incertae sedis

Sirococcus conigenus (Pers.) P.F. Cannon et Minter – на шишках *Picea abies* (L.) Karst. [1].

Порядок ORPHIOSTOMATALES Benny et Kimbr.

Родина Orphiostomataceae Nannf.

Orphiostoma polyporicola Constant. et Ryman разом з анаморфою – на плодових тілах *Fomitopsis pinicola* (Sw.) P. Karst. на повалених стовбурах ялини разом з *Hypocrea pulvinata* Fuckel [2,4].

Порядок TRICHOSPHAERIALES M.E. Barr

Родина Nitschkiaceae (Fitzp.) Nannf.

Bertia moriformis var. *latispora* Corlett et J.C. Krug – на деревині *Picea abies* (L.) H. Karst. [1].

Родина Trichosphaeriaceae G. Winter

Cryptadelphia abietis Réblová et Seifert (= *Brachysporium abietinum* Hol.-Jech.) – на деревині *Picea abies* (L.) H. Karst. [1].

ORDO INDET.

Родина Magnaporthaceae P.F. Cannon

Pyricularia luzulae Ondrej – на живих листках *Luzula sylvatica* (Huds.) Gaudin [1].

Родина Thyridiaceae J.Z. Yue et O.E. Erikss.

Thyridium vestitum (Fr.) Fuckel (= *Fenestella vestita* (Fr.) Sacc.) – на сухих гілках *Acer pseudoplatanus* L. [4].

КЛАС DOTHIDEOMYCETES O.E. Erikss. et Winka

ПІДКЛАС DOTHIDEOMYCETIDAE P.M. Kirk, P.F. Cannon, J.C. David et Stalpers ex Schoch et al.

Порядок CAPNODIALES Woron.

Родина Davidiellaceae C.L. Schloch, Spatafora, Crous et Shoemaker

Cladosporium cladosporioides (Fresen.) G.A. de Vries – на загниваючому плодовому тілі *Peziza badia* Pers. на ґрунті в ялиновому лісі [1].

Cladosporium exobasidii var. *Exobasidii* Jaap – на *Exobasidium rhododendri* (Fuckel) C.E. Cramer на живих листках *Rhododendron kotschyi* Simonk. [3].

Cladosporium lycoperdinum Cooke – ніжці гнилого плодового тіла шапинкового гриба [2].

ПОРЯДОК DOTHIIDEALES Lindau

Родина Dothioraceae Theiss. et P. Syd.

Aureobasidium pullulans (de Bary) G. Arnaud – на знекореній деревині поваленого стовбура *Picea abies* (L.) Karst. та плодових тілах *Dacrymyces* sp. [1].

ПОРЯДОК PLEOSPORALES Luttrell ex Barr

Родина Pleomassariaceae M.E. Barr

Stegosporium pyriforme (Hoffm. : Fr.) Corda (= *Prosthecium pyriforme* Jaklitsch et Voglmaуr) – на сухих гілках *Acer pseudoplatanus* L. [4].

ПОРЯДОК PLEOSPORALES INSERTAE SEDIS

Herpotrichia juniperi (Duby) Petr. – на гілках та листях *Juniperus communis* var. *alpina* [1,2,3].

ASCOMYCOTA INCERTAE SEDIS

Dendrostilbella mycophila (Pers.) Seifert – на ніжці гнилого плодового тіла шапинкового гриба [2].

Taeniolina scripta (P. Karst.) P.M. Kirk – на сухих гілочках *viridis* (Chaix) DC. [4].

1. Біорізноманіття Карпатського біосферного заповідника. – Київ: Інтерекоцентр, 1997. – 710 с.
2. Гамор Ф.Д., Волощук М.І., Антосяк Т.М., Козурак А.В. БЗ Карпатський // Фіторізноманіття заповідників і національних природних парків України. – К.: Фітосоціоцентр, 2012. – Ч. 1. Біосферні заповідники. Природні заповідники. – С. 45–72.
3. Pilat, A.: Hymenomycetes Carpatorum orientaliu. Acta Musei Nationalis Pragaе, 1940 2B:37-80

Міністерство екології та природних ресурсів України
Карпатський біосферний заповідник
Закарпатська державна обласна адміністрація
Закарпатське обласне управління лісового та мисливського господарства
Рахівська районна державна адміністрація
Рахівське районне товариство Всеукраїнського об'єднання «Гуцульщина»
Громадська організація «Карпатське екологічне товариство»
Державне підприємство «Ясінянське лісомисливське господарство»

ЕКОЛОГІЧНІ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПРИКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЙ МАРАМОРОЩИНИ

МАТЕРІАЛИ

**Міжнародної науково-практичної конференції
з нагоди XXIII Міжнародного гуцульського фестивалю
та відзначення 45-річчя Програми ЮНЕСКО
«Людина і Біосфера»**

Україна, м. Рахів, 2–4 вересня 2016 року

Хмельницький
ФОП Петришин
2016

Наукове видання

ЕКОЛОГІЧНІ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПРИКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЙ МАРАМОРОЩИННИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
Україна, м. Рахів, 2-4 вересня 2016 року

Відповідальний редактор Ф.Д. Гамор
Комп'ютерна верстка О.В. Борик

Scientific edition

THE ECOLOGICAL, SOCIO-ECONOMIC AND HISTORICAL-CULTURAL ASPECTS OF THE MARAMURES BORDER REGION DEVELOPMENT

Materials of the International scientific-practical conference
Ukraine, Rakhiv, 2-4 September 2016

Executive editor F.D. Hamor
Desktop publishing O.V. Boryk

Опубліковані матеріали відображають точку зору авторів,
яка може не збігатися з позицією редколегії збірника

Електронна версія збірника розміщена на Online version of the Annual is available on the
веб-сайті Карпатського біосферного заповідника: website of the Carpathian Biosphere Reserve:
<http://cbr.nature.org.ua>

Формат 60x84/16. Ум.друк.арк. 19,7
Тираж 150 пр.

Видавець: ФОП Петришин Г.М.
м. Хмельницький, вул. Проскурівська, 19
Свідцтво про держ реєстрацію В02 №250157